

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. II.

V Ljubljani, 1. junija 1888. l.

XXVIII. leto.

Otroška individualnost.

Fr. Gabršek.

XIII.

Iz različnih vnanjih razmer, v katerih živi otrok, izvirajo razne potrebe, duševne in telesne. Podnebje in vsa okolica, katera vpliva na otroka, določuje mu večji ali manjši krog njegovega duševnega in telesnega delovanja. To pa stvarja, kakor smo že slišali, raznolika svojstva v otroškem in sploh v človeškem življenju. V raznih letnih časih, v različnem podnebju, je treba človeku različne hrane, obleke, različnega stanovanja. Rodovitnost ali nerodovitnost zemlje sili ga k različnemu opraviilu. Temu je móči o pravem času odpočiti si, oni se mora po ves dan truditi, da si pribavi ono, kar doseže drugi na lehak način. Razni kraji imajo razne navade, šege in običaje. Otroci so čestokrat polni predsodkov, katere so jim vcepili njih prvi vzgojevatelji. Pri teh mine dokaj časa, da se jim vcepijo boljši nazori ob ogledovanju sveta.

Najsilnejši vpliv na otroka pa ima usoda sama, ki se pojavlja zlasti kot revščina ali bogastvo. Bogatincu so na razpolago razna sredstva, da uteši svoja poželenja. Čustvovanje, spoznanje in volja meri mu pred vsem na to, da zadovolji svojim strastim. Telo mu zaostaje v rasti, duh ne nepreduje; takov ostane v vsem svojem razvitku na nižji stopinji od normalno vzgojnega otroka. In revščina? O tej skoro ni, da bi govorili. Pač pa dostikrat opazujemo, da se tudi revni otrok vspne na višino pravilnega razvitka. Tù mu pomore uprav njegova najnotranjejša individualnost, ki se ne upogne niti pod bremenom kobne slučajnosti. Sama na sebi ima torej revščina znak trdne individualnosti, ki se ne dá z lehka izbrisati. Toda tudi taka individualnost rodi često povoljne uspehe. Žal, da je revščina navadno združena z obilnimi drugimi neugodnimi razmerami, katere vtisnijo vsemu svojstvu otroškemu slabe znake. Otroci vidijo in slišijo mnogokaj, kar jim ostane kot neizbrisljivo svojstvo ves čas življenja. Uprav v prvi najrahljši dobi jim manjka pravega poučila, navoda; srce jim ostane prazno in nepristopno poznejšim blažjim vplivom. Pač pa srkajo vse pogubne kali sovraštva, jeze in nezadovoljnosti. Videči ugodne razmere svojih vrstnikov, peče jih to obilje, ali pa jim upade srce, da bi se kdaj povzpeli na boljšo stopinjo. Taki odnošaji so pač žalostni, ali zatreti se ne dadó. V šoli jih moder učitelj pač oblažuje, ali popolnem jih ne more izpremeniti. Otroci postanejo individualno, t. j. odnošajem primerno razviti.

Velik vpliv na individualnost otroško ima tudi ugoden ali neugoden čas, v katerem raste in se vzgojuje otrok. Vender so redke take neprimere kot lakota, vojska, kuga itd.

A obrazovanosti otroški vtisnejo svoje znamenje. Dokler še otrok ne hodi v šolo, teže ga te okolnosti, pod njih vplivom razvija in vzprejema mračno individualnost. Ko minejo take neprimere, zlasti pa pod vplivom šolske vzgoje, začne se nova doba v duševni obrazovanosti otroški. Iz tega je torej razvidno, kako različna so otroška svojstva in kako različna je tudi naloga šolske vzgoje. Uspehi te vzgoje so pri tem otroku popolnejši, pri onem nedostatnejši. Vkljub temu pa ne smemo pustiti izpred oči splošne vzgojne svrhe. Bistveno moramo vzgojevati vse otroke jednako, ker le tako dosežemo sovršeno življenje človeško. Ozirati se nam je pa v popolni meri tudi na otroške individualnosti. Šolo moremo pač prisposodobiti organski celoti. Vsakega človeka značaj in teženje zavisi od njegovega svojstva, od okolice in drugih slučajnosti, sploh od vse njegove individualnosti. Tako je tudi s šolo. Tudi v šoli odločuje revščina ali bogastvo, dežela in priroda, vas ali mesto. Drugače je v šoli, kjer je malo otrok, in zopet druge razmere vladajo v prenapoljenih, slabih itd. šolah. Kakor ne gre vseh otrok po jednim pravilu vzgojevati, tako tudi ni dovoljeno, da bi vse otroke sodili po jednem kopitu. Ako je šola individualna skupnost vseh otrok, ocenjevati se mora na podlogi njenih individualnih razmer in z ozirom na učitelja, ki je tudi individualnost sam zase. On ima posebne duševne darove, poseben značaj, temperament; na njega vplivajo zdaj ugodne, zdaj neugodne okolnosti, katerih se čestokrat ne more popolnem rešiti. Vender mu nikdar ni samovoljno voditi otrok po težavnih in nevarnih potih življenja. Vedno mu je imeti pred očmi vzvišeno nalogo človeške vzgoje, večni in konečni namen človeškega življenja.

Ako učitelj vzgojuje svoje otroke tako, da bodo zmagonosno izšli iz boja za življenje, tedaj bode zadostno rešil svojo nalogo. S pravo utrditvijo otroške individualnosti bode postavil trdno podlogo socialnim razmeram. Na tej podlogi sloneč bode procvela v družbinskem življenju sreča in zadovoljnost. To pa bode najboljši odpor proti nenravnostim in s tem proti vsem onim nedostatom današnje vzgoje, ki provzročujejo izprijenost mladine.

Ponavljalna šola.

(Peter Pogačnik.)

„Polje, vinograd,
Gora, morje,
Ruda, kupčija,
Tebe redé.“

Tako pel je naš ljubljani pesnik še za časa, ko mi Slovenci še nismo imeli narodnih ljudskih šol. Te besede mi pridejo večkrat na um, vselej pa gotovo pri sklepu šolskega leta ponavljalne šole. Ti, ki so skovali učni načrt za to šolo, niso se kaj ozirali na zgoraj navedene besede. Poglejmo tedaj bolj natanko, kakšna je sedanja ponavljalna šola! Z mnogimi tovariši učitelji sem govoril o njej, in vsakdo je vedel kaj potožiti, tako da sem slednjič prišel do prepričanja, da je ponavljalna šola taka kot je sedaj pravo — peto kolo pri vozu narodne ljudske šole. Jaz pravim taka kot je sedaj, zato tudi tu nekoliko pojasnujem njeno sedanjo obliko.

Dolžnost v šolo hoditi začénja se z izpolnjenim 6., oziroma 7. letom in traja do izpolnjenega 12., oziroma 14. leta; na deželi torej do izpolnjenega 12. leta. Od 12. do 14. leta morajo otroci hoditi v ponavljalno šolo in sicer dečki dvakrat na teden po dve uri, deklice enkrat tudi po dve uri. Učitelj je vsled tega prisiljen poučevati ponavljalne učence v treh oddelkih, kajti več otrok z izpolnjenim 12. letom dovrši komaj 2. oddelek enorazredne ljudske šole.

Morebiti bi utegnil kedo reči: „Zakaj pa izpuščaš učence užé v drugem oddelku, vsaj državna postava veleva, da morajo otroci, ki se niso naučili najpotrebnejših vednosti, črez